

ДОЗВІЛЬНО-РЕЄСТРАЦІЙНІ ПРОЦЕДУРИ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Олексій Іванович ВАЦ,

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

В Україні діє велика кількість нормативних актів, що містять норми права, які регулюють дозвільні відносини, котрі виникають між публічною адміністрацією та фізичними і юридичними особами публічного та приватного права з приводу реалізації прав і законних інтересів останніх. Кожен вид дозвільної діяльності у широкому розумінні має: різні правові наслідки здійснення (отримання статусу, підтвердження статусу особи, підтвердження статусу предмета); процесуальну форму здійснення; суб'єкта здійснення та суб'єкта звернення; форму документа; нормативно-правові засади тощо. Однак всі види дозвільної діяльності спрямовані на забезпечення впорядкування суспільних відносин, підтримання балансу інтересів індивідуума, суспільства і держави, особистої безпеки осіб та національної безпеки в цілому» [1, с. 490].

Вчені акцентують увагу, «дозвільна процедура органів публічної адміністрації – це урегульована нормами адміністративно-процесуального права діяльність суб'єкта публічної адміністрації, спрямована на реалізацію норм адміністративного матеріального права, а також матеріально-правових норм інших галузей права у процесі вирішення конкретних справ щодо забезпечення прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб тощо» [1, с. 490]. В той же час, «реєстраційну діяльність досліджують з позиції виду дозвільної діяльності, яка виражена у вигляді офіційного визнання державою за визначеними суб'єктами певної правосуб'єктності, а також об'єктами певних властивостей, які несуть в собі потенційну небезпеку для життя, здоров'я людей, а також для навколишнього природного середовища, безпеки та національних інтересів держави тощо» [1, с. 491].

В той же час, Д.В. Крилов в межах монографічного дослідження дійшов висновку, що в «діяльності Державної податкової служби України реєстраційні процедури становлять важливий масив роботи цього органу, що підтверджується відомчою нормативною базою та повноваженнями, покладеними на ДПС. В той же час, акцентує увагу, що реєстраційні процедури тісно пов'язаний із дозвільною роботою податкових органів, оскільки значна частина реєстраційних процедур передують проведенню окремих дозвільних операцій. В інших випадках реєстрація в роботі досліджуваного органу – це юридичний акт закріплення певних відомостей у спеціальних державних реєстрах. В цілому вчений визначає, що реєстраційні процедури в діяльності

Державної податкової служби України – це нормативно визначені, упорядковані, послідовні дії уповноважених підрозділів ДПС з обробки, перевірки інформації та її подальшого внесення в спеціальні державні реєстри, надання таким чином останній юридичного значення» [2, с. 227]. Д.В. Крилов доводить, що «довільні процедури в діяльності Державної податкової служби України – це визначені законодавством, послідовно впорядковані дії підрозділів ДПС України, пов'язані з виданням особливого виду дозволів, ліцензій на провадження діяльності суб'єктами господарювання з виробництва спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів і пального; з оптової торгівлі спиртом, оптової та роздрібною торгівлі алкогольними напоями, тютюновими виробами, паливом, зберігання пального, а також призупинення та анулювання цих ліцензій» [2, с. 227].

Т.В. Костюк наголошує, що дозвільні процедури становлять собою відповідні форми реалізації виключних повноважень податкових органів, що проявляється у визначеній законодавством сукупності дій посадових осіб з розгляду поданих суб'єктами господарювання документів, їх погодження і як наслідок – видачу, призупинення чи анулювання спеціальних дозволів – ліцензій з виробництва спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального; з оптової торгівлі спиртом, оптової та роздрібною торгівлі алкогольними напоями, тютюновими виробами, паливом, зберігання пального [3, с. 103]. В цілому слід погодитись із розумінням дозвільних процедур в діяльності органів державної податкової служби України, але в той час, варто вказати, що в межах дозвільних процедур вчена включає погоджувальні процедури, хоча останні становлять самостійний вид провадження. Крім того, Т.В. Костюк визначає специфіку дозвільних процедур податкових органів, що обумовлено певним спрямуванням державної податкової політики щодо виокремлення зазначених видів діяльності як таких, що мають особливе значення для розвитку економічних відносин країни; наданням саме податковим органам виключних повноважень щодо дозвільних процедур з названих видів господарської діяльності. Причому у дозвільних процедурах податковий орган виступає в якості владного суб'єкта надання адміністративних послуг від імені та за уповноваженням держави; ініціатором процедури з отримання дозволу, його переоформлення чи видачі дублікату завжди виступає зацікавлена особа через активні дії, зокрема шляхом подачі заяви, тоді як ініціювати анулювання дозволу, може як відповідна особа, так і контролюючий орган або суд залежно від конкретної підстави такого анулювання [3, с. 104].

Ю.В. Боднарук досліджуючи концепцію податкового процесу доводить, що процедура реєстрації передбачає обов'язок платника податків подати визначений перелік документів та обов'язок податкового органу у випадку відповідності поданих документів законодавству зареєструвати (взяти на облік) платника податків, що означає внесення даних про платника податків до відповідного

реєстру [4, с. 110]. Н.М. Анісімова досліджує правовий режим податкового контролю торгівлі алкогольних напоїв через призму складових дозвільних процедур. У свою чергу вчена на підставі аналізу господарського та податкового законодавства виокремлює та досліджує спеціальне торгове патентування і особливий порядок оподаткування, а також дозвільну процедуру як ліцензування щодо обігу алкогольних напоїв та супроводжуючий документообіг надходження до торговельної мережі та закладів громадського харчування [5, с. 11-12].

Безпосереднє звернення до Положення про Державну податкову службу України та Податкового кодексу України надає можливість виокремити повноваження Державної податкової служби України щодо реалізації процедури дозвільно-реєстраційної діяльності у сфері оподаткування, а саме: здійснює ліцензування діяльності суб'єктів господарювання з виробництва спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів і рідин, що використовуються в електронних сигаретах, з оптової торгівлі спиртом, оптової та роздрібною торгівлі алкогольними напоями, тютюновими виробами і рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, та контроль за таким виробництвом та обігом; здійснює ліцензування діяльності суб'єктів господарювання з виробництва пального, з оптової, роздрібною торгівлі та зберігання пального і контроль за таким виробництвом та обігом; здійснює реєстрацію та веде облік платників податків, платників єдиного внеску, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, проводить диференціацію платників податків; забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, формування та ведення Державного реєстру фізичних осіб - платників податків, інших реєстрів, банків і баз даних, ведення яких покладено законодавством на ДПС, а також реєстру страхувальників Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування; забезпечує ведення та оприлюднення Реєстру керівників платників податків – боржників; організовує реєстрацію та облік реєстраторів розрахункових операцій, що застосовуються для реєстрації розрахункових операцій за товари (послуги), реєстрацію розрахункових книжок, книг обліку розрахункових операцій, тощо [6; 7].

Визначені повноваження органів Державної податкової служби України, становлять собою відповідний напрям реалізації публічно-сервісної функції держави, спрямований на задоволення інтересів суб'єкта господарювання при здійсненні відповідного виду господарської діяльності. Даний вид діяльності органів Державної податкової служби України має процедурну складову, що становить процедури дозвільно-реєстраційної діяльності та включає в себе самостійне нормативно-правове регулювання та відповідні стадії та етапи. Кожний вид провадження завершується відповідним процедурним рішенням (отриманням документу дозвільного характеру), а також офіційним підтвердженням факту у відповідних реєстрах.

Список використаних джерел

1. Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики: моногр. Харків : Діа плюс, 2016. 688 с. URI: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7754>.
2. Крилов Д.В. Публічно-сервісна діяльність як основний напрямок державної податкової політики: адміністративно-правовий аспект: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2020. 375 с.
3. Костюк Т.В. Адміністративні процедури в діяльності податкових органів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2020. 213 с.
4. Боднарук Ю.В. Податкові провадження в Україні: теоретико-правові засади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2008. 248 с.
5. Анісімова Н.М. Правове регулювання податкового контролю у сфері виробництва і обігу спирту та алкогольних напоїв: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2012. 23 с.
6. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/227-2019-%D0%BF>.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.